
L' Inconlús com a Fi / David Armengol

(Sobre l'exposició individual "1 x 1 x 0 = 0" de Diego Pujal a la galeria Fidel Balaguer. 2011)

"El llibre que ara em vindria de gust llegir seria una novel·la en la que se senti la història que arriba, com un tro encara confús (...), una novel·la que doni la sensació d'estar vivint un desgavell que encara no té un nom, no ha pres manera..." (Italo Calvino. Si una nit d'hivern un viatger.)

Encara tractant-se de produccions diferents (d'una banda la literatura, de l'altra la pintura), hi ha certes similituds conceptuals –i fins i tot formals– entre la manera d'abordar el relat literari d'Italo Calvino i la manera en què Diego Pujal (Buenos Aires, 1971) explora els codis propis del llenguatge pictòric. Si Calvino li agrada de jugar amb la tensió narrativa a través d'expectatives que es perfilen i creixen sense arribar a desenvolupar (o més bé sense la necessitat d'oferir aquest desenvolupament al lector), Pujal explora altres possibilitats de significació de la pintura abstracta (o al menys no representativa) des d'un joc similar de complicitat per a/amb el receptor. Una espècie d'acord invisible entre tots dos en el qual, sense explicitar, sense ni tan sols ser molt conscients d'això, artista i espectador s'enfronten junts a un enigmàtic exercici lingüístic de descodificació d'alguna cosa que ve (una forma més o menys reconeixible) i alhora distant (sense significació fixa).

Per a això, l'artista sol usar grans teles de fons monocromàtic dominades per una forma solemne, única, totèmica. O més aviat una no-forma simplement apuntada, amorfa, orgànica, càrnia i desitjosa de trencar la seva obligada bidimensionalitat però incapaç d'aconseguir-ho. Una cosa que, igual que la tensió latent en les novel·les de Calvino, funciona en el pla pictòric com un significant premonitori, perplex i ambigu d'una cosa que s'ofereix i es resisteix sense arribar realment a constatar-se. Un misteri visual que convida a aquell que mira a una mena de limbe interpretatiu –de lloc intermedi i impossible– en el qual la finalitat (el suposat missatge al qual aspirem accedir) es confon amb el medi (el vehicle d'accés).

En aquest sentit, i tot i que el llenguatge de la pintura sigui el centre neuràlgic de l'obra de Diego Pujal, l'escriptura i els seus codis de comprensió funcionen en el seu treball com el motor d'actuació per excel·lència. Una relació amb el text que l'artista reforça a més amb títols críptics i paròdics d'inspiració científica, mitològica o fins i tot mística que, a manera de paraula clau (balna, poren, garlema, mirna, sem, o la sèrie c.s.01, c.s.02, c.s.03, insòlita per la seva mida més reduïda), plantegen un exercici d'especulació narrativa en la qual l'espectador inquiet és convidat a fantasiejar amb les informacions inconcluses que rep. Una paraula estranya acompanya a una pintura estranya, un terme entès a mitges acompanya a una forma entesa a mitges. Al cap i a la fi, un acte de resistència no combativa al fixat que, en clara oposició al final obert (una mica recurrent, i fins i tot pesat en l'abstracció pictòrica), s'erigeix com a manifest irònic de la fragilitat del missatge donat. Un missatge voluntàriament irresolt que denota una posada en crisi dels mitjans que l'artista domina: els visuals i pictòrics.

Per a la seva exposició individual a la Galeria Fidel Balaguer, Diego Pujal mostra una desena de pintures recents que funcionen com a capítols inacabats d'un relat més ampli i també inconclús. Intents no fallits i no reeixits per oferir una interpretació flexible, descategoritzada i indefinida des de la recerca o la necessitat –potser utòpica, potser inútil– d'un altre tipus de semiòtica no estandarditzada que permeti afrontar i comprendre el que s'ha exposat sense passar per la imposició.

En definitiva, podem dir que la pintura de Diego Pujal ofereix una interrogació constant sobre la seva pròpia condició de pintor que, a força d'obsessions cícliques sobre el llenguatge, i a partir d'un laboriós i lent procés de treball (curiosament més proper al de l'escriptor que al del pintor), dona lloc a una pintura de gran format que no pot més que oferir-se com una cosa conscientment inacabada. I és que potser aquesta flexibilitat imperfecta que destil·len les seves obres és l'únic honest que pot oferir-nos la pràctica pictòrica avui en dia.